

Durmuş Hocaođlu

Mukavele

Yeniçađ., “Analiz”., 29 Mayıs 2006, Pazartesi., s.08
“Analiz” Sıra No: 399; 2006-061; Mayıs-12

YENIÇAG

Gerçek bir entellektüel ortam olaylar düzeyinden olgular düzeyine yükselmek ve oradan da sağlam ve sağlıklı bilgilere ulaşmakla elde edilir ki bu da felsefe dediğimiz şeydir. Ancak bu ülkede işler böyle yürümüyor ki; hemen hemen her vakit olduğu gibi yine olaylar düzeyinde takılıp kalan fukara bir entellektüel vasatımız var ne yazık ki; buna da “entellektüel” denebilirse tabî.

Sözü getirmek istediğim nokta Danıştay baskını ve sonrasıyla alâkalı.

Danıştay’a yapılan silahlı saldırı ve akabinde yaşanan gelişmeler Türkiye’nin gündemini bir ânda tepeden tırnağa değiştirdi; sık-sık birbiriyle çelişen açıklamalar, ataşmalar, tehditler, ithamlar havalarda uçuşuyor; gerginlik yine had safhada. Her şey, her şey ama her şey, bilumum ehemmiyetli mevzûlar unutuldu, rafa kaldırıldı; ne yeniden yükselişe geçen enflasyon, ne piyasa krizi, ne cârî işlem açığı, ne git-gide bozulan gelir dağılımı dengesi, ne işsizlik, ne zehirli variller, ne Ortadođu’da ısınan atmosfer ve yaklaşan yeni harp, ne İran’ın nükleer silah çalışmaları, ne PKK ve Ermeni mes’elesi, ne şu, ne bu; tek ama tek, ama tek bir mevzûa kilitlendi. Bu bakımdan aslında, gündemin değiştğini söylemek de mümkün değil, hiç değişmeyen baş gündem maddesi tekrar yerine geldi oturdu: Rejim, ya da daha sahîh anlatımıyla, Laiklik mes’elesi. Bu bir “mes’ele”; veya, bütün problematikleri içinde taşıyan maymuncuk kelimeyle ifâde edildikte, tam bir “sorun”. Her vakitki gibi yine çok şeyler yazıldı, çizildi, söylendi ve tabiatıyla yazılacak, söylenecek ve çizilecek de, öylesine bereketli bir alan; ama asıl problematik olan, asıl “sorun” olan başka birşey: Niçin bir ülkenin rejimi, sürekli olarak bu kadar kırılğan, niçin bu kadar hassas olur, niçin bu kadar tehlike ve tehdit altında bulunur, veya, niçin kendisini bu kadar tehlike ve tehdit altında hisseder?

Bu size normal ve tabî geliyor mu? Bence hiç deđil; tam bir patolojik vak’a.

İşte asıl üzerinde durulması şart olan, bu patolojik keyfiyetin tahlîli, ama bu yok ve aslın aslı da bu; bu tahlillerin yapı(a)mayışının kendisi başlı-başına bir patolojik vak’a.

Mevzûu günlük hây ü huydan buraya çekmeye çalışalım: Bence asıl problem, rejimin, bâzı kritik hususlarda, kendisini sürekli olarak kendi toplumuna — veya, onun büyükçe bir kesimine — karşı emniyet içinde hissetmemesidir. Bu ise, Türkiye’nin mukavelesiz, veya daha hafifletilmiş deyimiyle, mukavelesi zayıf bir ülke oluşunda yatıyor; rejimin kendisini sürekli olarak kendi halkına karşı teyakkuz durumunda hissetmesinin asıl sebebi, bu.

★ ★ ★

Nedir mukavele?

Mukavele, yönetenler ile yönetilenler, daha açıkçası, toplum ile devlet arasındaki organik bağdır kısaca. İşte bu bağ zayıf ülkemizde ve bu da Türkiye’yi, bir “bölünük ülke” hâline getiriyor; İspanik Mes’elesi münâsebetiyle ismini çokça zikrettiğimiz Huntington’ın tavsîfiyle, “bölünük ülke” (torn country).

Huntington, daha yayınlandığı ânda klasikleşen meşhur makalesinde medeniyetleri ana hatlarıyla tahlil ederken, “Bölünük Ülkeler” başlıklı alt bölümünde, bâzı ülkelere izâfe ettiği bu terimle şunu anlatmaktadır:[*]

“..... bir kısım ülkeler, vasat seviyede kültürel bir tecanüse sahiptirler fakat toplumları hangi medeniyete mensup oldukları konusunda bölünmüşlerdir. Bunlar bölünük ülkelerdir. Liderleri, tipik bir biçimde, kervana katılma stratejisi izlemeyi ve ülkelerini Batının üyesi yapmayı arzu ediyorlar fakat memleketlerinin tarih, kültür ve gelenekleri Batılı değildir. Bu tür bir bölünmenin en aşikâr ve prototipik örneğini Türkiye teşkil ediyor. Türkiye'nin yirminci asrın sonlarındaki liderleri, Atatürk geleneğini takip etmekte ve Türkiye'yi modern, seküler, Batılı bir millî devlet olarak tanımlamaktadırlar. NATO'da ve Körfez Savaşı'nda Türkiye'yi Batı ile ittifaka soktular; AT'ye üyelik için müracaat ettiler. Maamafih, Türk toplumundaki [bazı] unsurlar, aynı zamanda İslâmî bir silkinişi desteklemiş ve Türkiye'nin esas itibariyle Müslüman bir Orta-Doğu ülkesi olduğunu ileri sürmüşlerdir. Ayrıca, Türkiye'nin seçkinleri Türkiye'yi Batılı bir toplum olarak tanımlarken Batının seçkinleri Türkiye'nin öyle olduğunu kabule yanaşmıyorlar.”

Bâzı hâllerde bir evin içindeki kavgalara, sâlim kafalı, açık zihinli, birikimli ve kompleksiz olmak şartıyla, dışarıdan bakanların daha sağlıklı teşhis koyabildikleri hiç de olmaz değildir; müşârünileyhin teşhîsi de öyle. Nitekim, aynı makalenin aynı sayfasında, bir başka bölünük ülke olan Meksika münâsebetiyle de sözü tekrar kısaca Türkiye'ye getiren Huntington'ın, *Türkiye'de toplumun [bazı] mühim unsurlarının ülkelerinin kimliğinin yeniden tanımlanmasına karşı mukavemet ettiğini* ve bir sonraki paragrafta da *Türkiye'nin tarihen en derin biçimde bölünük ülke olduğunu* ifâde etmesi de aynı isâbetli teşhîsi göstermektedir.

Toparlarsak, Bölünük Ülke, başı bir yana, gövdesi bir başka yana gitmek isteyen; bu sebeple de ikisi arasında bir mukavele bulunmayan veya zayıf olan ve yine aynı sebebe binâen, sürekli olarak gerginlik hâli yaşayan bir ülkedir; Türkiye gibi.

[*] Samuel P. Huntington., “Medeniyetler Çatışması mı?“, Türkçesi: Mustafa Çalık., *Türkiye Günlüğü.*, Sayı: 23., Yaz 1993., s.42

NOT: Hungton'ın bu makalesinin ve devamı olan “Medeniyetler Çatışması Değilse Nedir?” isimli makalesinin, çevirilerini ve orijinallerini, matbû metinlerinden PDF formatında okumak isteyenlere ücretsiz servis yapabilirim. E-Postam şu: dhocaoglu@ultratv.net

